

MÀSTER OFICIAL EN ANÀLISI I GESTIÓ DEL PATRIMONI ARTÍSTIC

**Departament d'Art i de Musicologia
Universitat Autònoma de Barcelona
Curs 2023-2024**

PRESENTACIÓ:

El Màster Oficial en Anàlisi i Gestió del Patrimoni Artístic del Departament d'Art i de Musicologia ha estat dissenyat per oferir als nostres estudiants una formació avançada en una varietat de camps relacionats amb l'estudi del patrimoni i de la creació artística en general –investigació, crítica, conservació, gestió, difusió i mercat artístic–. L'objectiu del curs és doble i consisteix, d'una banda, a dotar-vos de les eines i els coneixements necessaris per continuar pel camí de la recerca historicoartística, i de l'altra, a familiaritzar-vos amb una diversitat d'aspectes relacionats amb la pràctica dels estudiosos de l'art –conservadors, galeristes, antiquaris, comissaris, crítics, etc.–, introduint-vos, així, en els múltiples vessants de l'esfera professional dels nostres estudis i les seves aplicacions dins de l'ampli sector de les arts.

El Màster compta amb la valuosa col·laboració del Museu Nacional d'Art de Catalunya. Un ampli equip de professionals del Museu imparteix les classes del Mòdul de Conservació i Gestió del Patrimoni Artístic a les instal·lacions del Museu (sales de reserva, galeries i gabinets, àrea de restauració, aules-taller i centre de control, entre d'altres). Mitjançant aquestes classes coneixereu de primera mà com es gestiona la gran col·lecció del Museu: les tasques relacionades amb la seva organització, anàlisi i conservació, la planificació de les exposicions temporals, dels programes educatius, de les campanyes de comunicació, i molts altres aspectes relacionats amb el dia a dia d'un museu d'aquesta magnitud i complexitat. www.mnac.cat

El programa del Màster Universitari en Anàlisi i Gestió del Patrimoni Artístic de la UAB inclou un complet Mòdul de Pràctiques en el que col·laboren nombrosos Museus i altres entitats dedicades al món de l'art i del patrimoni artístic. Finalment, pel que fa als recursos per a la recerca, el Màster compta amb el magnífic fons d'art a la Biblioteca d'Humanitats de la UAB: <http://blogs.uab.cat/bhart/>

Coordinador: Jaume Vidal Oliveras

Jaume.vidal@uab.cat

Estructura:

El màster s'estructura en quatre mòduls obligatoris que sumen 40 crèdits ECTS, i tres mòduls optatius, d'aquests tres l'estudiant haurà de cursar dos, que equivalen a 20 crèdits ECTS. El 60 crèdits ECTS totals del curs resulten de la suma dels 40 crèdits obligatoris i els 20 optatius.

Durada: 1 any acadèmic a temps complet (60 crèdits ECTS) o 2 anys acadèmics a temps parcial (en aquest cas és obligatori matricular un mínim de 30 crèdits ECTS el primer any).

MÒDULS OBLIGATORIS

1. Patrimoni artístic: vies d'estudi i tècniques d'anàlisi. 12 crèdits ECTS (1er semestre)
2. Art, història i pensament. 10 crèdits ECTS (1er semestre)
3. Pràctiques integrades. 9 crèdits ECTS (1er i 2on semestres)
4. Treball de fi de Màster. 9 crèdits crèdits ECTS (1er i 2on semestres)

MÒDULS OPTATIUS

5. Conservació i gestió del patrimoni artístic. 10 crèdits ECTS (1er semestre)
6. Crítica, comissariat i difusió de l'art. 10 crèdits ECTS (2on semestre)
7. Art i comerç. 10 crèdits ECTS (2on semestre)

Horaris:

Mòdul 1: dimarts i dijous a la tarda (16:00 a 19:00) i divendres al matí (10:00-13:00)

Mòdul 2: dimarts i dijous a la tarda (16:00 a 19:00) i divendres al matí (10:00-13:00)

Mòdul 5: dilluns i dimecres al matí (9:30 a 13/13:30) al Museu Nacional d'Art de Catalunya (amb dues excepcions: un dia l'inici és a les 10:30 i un altre a les 9)

Mòdul 6: dijous a la tarda (16:00 a 19:00) i algun divendres al matí (10:00-13:00)

Mòdul 7: dimarts a la tarda (16:00 a 19:00)

A la pàgina web d'Informació General del Màster es pot consultar el calendari del curs amb els horaris i les dates de les classes especificats. Els horaris de pràctiques els acorden el tutor de la institució de destinació i l'estudiant. A la pàgina web, concretament a les Guies docents, també trobareu informació més detallada sobre el programa i la planificació de cadascun dels Mòduls.

MÒDULS OBLIGATORIS

Mòdul obligatori 1: Patrimoni artístic: vies d'estudi i tècniques d'anàlisi

12 crèdits ECTS

Coordinador: Rafael Cornudella (UAB)

El programa del Mòdul 1 té un caràcter investigador i constitueix el primer pilar del curs pel que fa a la iniciació a la recerca. El mòdul s'articula a l'entorn de 4 seminaris centrats en un tema d'estudi. L'objectiu dels seminaris consisteix a acostar l'estudiant al procés de «fabricació» de la recerca en matèria artística; s'examinen les seves fases, metodologies, fonts i tècniques, així com la diversitat de punts de vista que entren en joc o cal tenir en compte en un procés d'investigació.

Programa:

- **Sessió de benvinguda i d'introducció al curs. Informació general sobre l'organització de les pràctiques** (12 de setembre 2023 a les 16 hores)

Seminari 1. *La història de la fotografia a Catalunya: un nou camp d'estudi.* **Professora: Núria Fernández Rius**

El seminari té per objectiu mostrar les possibilitats d'investigació que ofereix la fotografia en els àmbits de la Història de l'Art i els Estudis Culturals. Ho farà des d'una perspectiva multidisciplinària i interseccional, atenent als eixos de gènere, sexualitat, ètnia, i classe, entre d'altres. Les sessions seguiran un ordre cronològic que abraça des dels inicis de la fotografia, a la dècada de 1830, i fins la segona meitat del segle XX, per tal de veure algunes de les modalitats fotogràfiques que han adquirit més rellevància en termes patrimonials. Es treballaran conceptes, instruments i mètodes d'anàlisi que permetin abordar la dimensió material, visual i social de l'objecte fotogràfic. Es farà a partir de casos d'estudi de la història de la fotografia a Catalunya, en connexió amb les tendències i les pràctiques més comunes en contextos internacionals. Metodològicament, les sessions comptaran amb una primera part dedicada a presentar el tema d'estudi i una segona part dedicada a resoldre a l'aula casos pràctics de recerca vinculats amb aquest tema.

1. El retrat fotogràfic i el negoci de les vistes al segle XIX

2. La fotografia com a pràctica artística: del Pictorialisme a les Avantguardes
3. Investigacions sobre el fotoperiodisme en temps de la Guerra Civil espanyola
4. El gènere documental: entre el MoMA de Nova York i l'Espanya de Franco
5. La fotografia personal i vernacular: un patrimoni desatès

Seminari 2. Vidre, foc, color. L'esmalt sobre metall en la producció sumptuària de l'edat mitjana (segles viii-xv). Professor: Joan Duran Porta

La tècnica de l'esmalt sobre metall és essencial per a entendre la història de l'orfebreria europea de l'edat mitjana. Partint d'uns orígens antics força obscurs, l'articulació d'aquest procediment decoratiu que, utilitzant el vidre com a matèria prima, permet aplicar superfícies i motius de vius colors sobre d'objectes metàl·lics, es desenvolupa a l'alta edat mitjana i, des del segle viii i fins al xv, caracteritza de manera fonamental les arts sumptuàries d'Occident (i també les de Bizanci). Aquest seminari planteja una panoràmica històrica de les diverses tècniques d'aplicació de l'esmalt, i una valoració exhaustiva del seu valor i importància en els diversos contextos culturals i estètics medievals. Partint d'un punt de vista ampli, i de l'anàlisi exhaustiu dels diversos focus europeus, farem també una aproximació específica a l'àmbit català i abordarem els debats oberts sobre l'existència, o no, de centres de producció local.

1. Introducció: tècnica, orígens, context

Presentació de la tècnica. Els orígens de l'esmalt sobre metall a l'Antiguitat. Panorama de tècniques relacionades: incrustació, niellat, etc.

2. L'esmalt cloisonné sobre or a l'alta edat mitjana

Antecedents: l'encastació per *cloisonné* al món germànic. Del granat al vidre: l'esmalt *cloisonné* i el debat sobre el seu origen, occidental o bizantí. L'esclat de la producció carolíngia: segles viii-ix. Una certa evolució: esmalt otònida i del primer romànic (segles x-xi). Rastres d'esmalt *cloisonné* als comtats catalans.

*3. Un nou començament: l'esmalt *champlevé* sobre coure*

Causes del canvi tècnic: nous materials i noves possibilitats expressives. L'esmalt romànic al nord d'Europa: el focus del Mosa i els altres centres de producció septentrional. L'esmalt meridional: la producció seriada de Llemotges i el comerç internacional. El debat sobre els centres productors d'imitació Llemosina: el cas de Catalunya. Persistències i ressorgiment del *champlevé* a la baixa edat mitjana

4. Evolució de l'esmalt a la baixa edat mitjana

Orígens toscans de l'esmalt en *basse taille* sobre plata, i les seves possibilitats pictòriques. La difusió de la baixa talla en l'argenteria tardomedieval: del nucli nord-

italià a la puixança de la corona d'Aragó. Esperit cortesà i joieria parisenca: el nou esmalt *ronde bosse* a l'època del gòtic internacional.

Seminari 3. *El Palau de la Generalitat de Catalunya. 600 anys d'art i arquitectura*. Professor: Marià Carbonell

El Palau de la Generalitat de Catalunya o, com es deia antigament, Casa de la Diputació del General és un cas paradigmàtic de la missió representativa i de la dimensió simbòlica que pot assolir un edifici públic de caràcter civil. En el context europeu, és un dels pocs edificis que durant un període de temps tan prolongat han estat seu d'una mateix institució de govern supramunicipal, confiscacions i supressions per raons polítiques a banda. Però també és un reflex dels canvis arquitectònics i artístics que s'han esdevingut a Catalunya al llarg de sis segles. L'objectiu d'aquest seminari és analitzar-ne tant l'arquitectura com el patrimoni moble i alhora proporcionar eines conceptuals que permetin abordar el debat sobre el present i el futur de l'edifici.

1. Presentació. La institució. Historiografia. De la restauració de Prat de la Riba a l'actualitat. Els precedents, de la Barcino romana al call jueu.
2. La casa gòtica: Marc Safont i l'arquitectura del gòtic tardà a Catalunya. Escultura aplicada. El tresor de la capella: argenteria, indumentària.
3. El palau renaixentista, de les hibridacions gòtic-renaixentistes (Pati dels tarongers, Cambra Daurada) al classicisme madur de finals del segle XVI. Antoni Carbonell i el trasllat de la capella. El programa decoratiu del Saló Daurat (rajoles, tapissos, pintures). Les ampliacions dels arquitectes Ferrer.
4. Una església vestida de palau: el cos d'edifici de Pere Blai, en el context de l'arquitectura de l'Escola del Camp (1620-2020, IV centenari de l'acabament de la façana principal i de la mort de l'arquitecte).
5. El palau confiscat. Del Decret de Nova Planta a l'actualitat. Les decoracions del Saló de Sant Jordi i el projecte de retirada de les pintures d'època primoriverista. El programa de Torres-Garcia. Perspectives de futur.
6. Visita programada al Palau de la Generalitat (per qüestions de protocol, l'horari el fixarà la institució) .

Seminari 4. *El monestir de Pedralbes i el seu patrimoni artístic moble: recerca, museografia i difusió a l'entorn d'un conjunt patrimonial singular*. Professor: Rafael Cornudella

El Monestir de Pedralbes, on hi subsisteix una comunitat de monges de l'orde de santa Clara, i que és gestionat com a "museu-monestir" per l'Ajuntament de Barcelona, no només és un dels monuments més importants de l'arquitectura gòtica catalana, sinó també un conjunt singular per l'abundant patrimoni artístic moble que s'hi conserva, malgrat que al segle XIX i al segle XX encara es van perdre, alienar o destruir alguns objectes. Qualsevol relat sobre la història de l'art gòtic català passa inevitablement per aquest espai monàstic, que també ofereix objectes interessants d'època moderna i

contemporània, tots els quals ens permeten resseguir les successives etapes de l'existència històrica d'aquesta comunitat de monges clarisses. En el seminari es revisaran alguns resultats de les recerques més recents, se subratllaran les múltiples possibilitats de recerca obertes per al futur, i a la vegada s'analitzaran les estratègies de conservació i de difusió d'aquest monument i del seu patrimoni moble.

1. La construcció del complex monàstic: certes i incertes. El monument funerari de la reina Elisenda de Montcada i l'escultura del segle XIV.
2. Les pintures murals tres-centistes de la capella de sant Miquel: El Mestre italià de Pedralbes i la qüestió Ferrer Bassa.
3. Altres pintures murals trescentistes del monestir.
4. Visita al monestir.
5. La pintura sobre taula dels segles XIV i XV: noves perspectives sobre un patrimoni entre la dispersió i la desaparició, dels Serra a Martorell.
6. La pintura de finals del segle XV i del segle XVI: el fenomen de la importació i la producció local, aportacions recents.

- **Sessions de seguiment del projecte del Treball de Fi de Màster. Professor : Rafael Cornudella.**
- **Activitat complementària: Jornada Mercat de l'Art, Col·leccionisme i Museus, Palau de Maricel, Sitges: divendres 6 d'octubre de 2023**

Avaluació:

Assistència i participació activa als seminaris: 20 %

Tutories de seguiment del projecte del Treball de fi de Màster: 30%

Presentació escrita del projecte del Treball de fi de Màster: 50 % (Per a més informació, vegeu la Guia docent del Treball de fi de Màster).

A la Guia Docent del Mòdul (Web Màster Oficial en Anàlisi i Gestió del Patrimoni Artístic-Pla d'Estudis-Guies Docents) trobareu una Bibliografia bàsica per treballar els temes del programa.

Mòdul obligatori 2: Art, història i pensament

10 crèdits ECTS

Coordinadora: Núria Llorens

El programa del Mòdul 2 enllaça amb el del Mòdul 1 i constitueix el segon pilar del curs pel que fa a la introducció a la investigació. Pel plantejament de les classes i pels seus continguts específics, el programa d'aquest mòdul, que s'estructura en 4 seminaris, té per objecte introduir perspectives noves o originals a l'estudi d'un conjunt de temes de llarg recorregut i naturalesa diversa, tant des del punt de vista conceptual com espacial i temporal.

Programa:

Seminari 1. *El meravellós a l'edat mitjana. Imatges, objectes, relats.* Professora: Anna Orriols

Cal entendre el meravellós medieval com una realitat diversa i extensa que inclou tot allò que causa admiració, al marge de si és explicable o no. No es tracta d'un element accessori ni superficial sinó d'un factor característic i protagonista, indestruïble de la mentalitat i l'univers medievals. Cròniques, textos enciclopèdics i obres literàries tant profanes com religioses eren farcits de personatges i episodis sobrenaturals l'existència dels quals no només no es posava en dubte sinó que eren utilitzats com a justificants i desxifradors de la realitat. Literatura i formes artístiques alimenten i recreen constantment aquesta realitat prodigiosa, que entronca amb la tradició antiga, que en la cultura cristiana pren la forma de miracle i que quan es vol manipular es converteix en màgia. Llegendes de tota mena, fenòmens naturals, criatures fabuloses, objectes extraordinaris pel seu aspecte o les seves propietats no eren, com poden ser avui dia, un artifici fantasiós, sinó una explicació del món. Melusina, els monstres dels confins del món, les pedres precioses, els autòmats o els sants capaços d'obrar prodigis desfilen per un univers l'estudi del qual és també un camí per entendre la creació medieval.

1. *El meravellós medieval.* Conceptes, subjectes i àmbits. La geografia del meravellós. Imaginant l'altre: els monstres.
2. *El prodigi a l'abast.* Objectes meravellosos. Joies, amulets ex-vots i detectors de verí. Objectes exòtics i objectes animats.
3. *Un meravellós 'cristià'.* Entre els vius i els morts. Relíquies prodigioses. El superheroï cristià: aventures, llegendes i 'miracles'.
4. *Text i imatge* (amb Jordi Cerdà, professor titular del Dept. de Filologia Francesa i Romànica de la UAB). Relats textuais i relats visuals. Escenaris i personatges fabulosos. Debat.

Seminari 2. Japonisme. La fascinació per l'art japonès a la Catalunya dels segles XIX i XX. Professor: Ricard Bru

Les quatre sessions analitzaran amb profunditat el fenomen del japonisme a Catalunya presentant els mètodes de recerca i els resultats d'una investigació d'àmbit tant local com global.

1. *Japonisme a l'Europa*. Introducció al fenomen global d'atracció, influència i inspiració de l'art japonès de la segona meitat del segle XIX i inicis del segle XX. Exposaran també casos concrets de recerca com l'impacte de l'art eròtic japonès als artistes europeus de finals del vuit-cents.
2. *Japonisme a Catalunya (1868-1888)*. Atracció i impacte de l'art japonès a Catalunya fins a l'Exposició Universal de 1888, de Marià Fortuny a Alexandre de Riquer.
3. *Japonisme a Catalunya (1889-1915)*. Estudi del japonisme en temps del modernisme, de Ramon Casas a Lluís Domènech i Montaner.
4. *Japonisme a Catalunya (1915-1975)*. Aproximació a la fascinació per l'art i la cultura japonesa del noucentisme fins a les segones avantguardes, de Francesc Galí a Joan Miró.

Seminari 3. Patrimoni i Turisme: una relació necessària?. Professora: Maria Garganté (UAB)

1. Interrelació de l'art amb el turisme al llarg de la història. Historicismes, recreacions, exposicions universals i parcs temàtics.
2. Conjunts artístics com a Patrimoni de la Humanitat: potencialitat turística versus impacte real.
3. L'artista com a pretext turístic.
4. Gestió turística dels museus locals. Relació amb la comunitat i la introducció de la perspectiva de gènere.
5. La gestió turística del patrimoni religiós: de la Sagrada Família a l'Església del Pi de Barcelona.

Seminari 5. Retorn al paisatge. Professora: Núria Llorens

El programa d'aquest seminari traça un recorregut al llarg de la història de l'art del paisatge a Occident, a partir d'una selecció de temes i d'episodis. En els dos primers, abordarem una sèrie de qüestions relacionades amb l'origen i el desenvolupament de la pintura de paisatge al llarg dels segles XVI i XVII. Estudiarem un conjunt d'obres del període, parant atenció tant als aspectes formals com a la base teòrica. Dedicarem el tercer tema a l'estudi de les transformacions del dibuix de paisatge en el segle XVIII. A continuació, situant-nos en el context de la revolució industrial, examinarem la visió romàntica, ideal i nostàlgica del paisatge, contraposada a la descripció "realista" dels llocs transformats per la indústria, els transports i les formes de vida modernes. Per acabar, farem una aproximació a l'art del paisatge dels darrers cinquanta anys.

1. Art i cultura de paisatge en època moderna (s. XVI i s. XVII).
2. Les teories modernes del paisatge: lectura de fonts per a l'estudi de les arts del paisatge (s. XVI i s. XVII).
3. El viatge i el dibuix de paisatge en el període il·lustrat. La mirada científica i la visió pintoresca.
4. De la imaginació romàntica a la visió "realista" d'un món en transformació: els paisatges de l'època de la revolució industrial.
5. Consciència dels límits i experiència del lloc: notes sobre els artistes i el paisatge des dels anys 60 fins a l'actualitat.

Avaluació:

Assistència i participació activa a classe: 20 %

Exposició oral adreçada a la classe, d'uns 20 minuts, d'un tema relacionat amb un punt del programa del Mòdul 2: 40 %.

Entrega d'un treball escrit sobre el tema triat: 40%

Per la preparació de la presentació i el treball escrit, l'estudiant comptarà amb l'assessorament dels professors del Mòdul.

A la Guia Docent del Mòdul (Web Màster Oficial en Anàlisi i Gestió del Patrimoni Artístic-Pla d'Estudis-Guies Docents) trobareu una bibliografia bàsica per treballar els temes del programa.

*A banda de les sortides incloses en el programa, al llarg del període lectiu es poden organitzar altres sortides o viatges de caràcter obligatori o opcional de la disponibilitat dels professors, en funció dels interessos del alumnes i del calendari d'exposicions. De la mateixa manera, la coordinació del Màster també pot programar noves conferències de professors convidats.

Mòdul obligatori 3: Pràctiques integrades

9 crèdits ECTS

Coordinador: Ricard Bru (UAB)

El mòdul consta de 150 hores de pràctiques, distribuïbles durant el 1er i/o el 2on semestre del curs (juliol inclòs). L'estada de pràctiques es realitza a una de les institucions amb les que la UAB té conveni de col·laboració. Si l'estudiant té interès a fer les pràctiques a una entitat que no apareix a la nostra llista, la coordinació estudiarà el cas i, si és viable, es tramitarà expressament un conveni amb aquella entitat. Convençuts de l'important complement que l'experiència de les pràctiques suposa en la formació de l'estudiant, una de les prioritats del nostre Màster consisteix a adequar –en la mesura del possible– les pràctiques al perfil i interessos dels nostres estudiants. A començament de curs el coordinador del Mòdul de pràctiques s'entrevista amb els estudiants matriculats per parlar d'aquesta qüestió i informar-los. A partir d'aquí, s'inicia el procés d'organització de les pràctiques. Les tasques que l'estudiant du a terme al llarg del període de pràctiques acostumen a estar vinculades a un projecte desenvolupat per la seva institució de destinació, i poden ser molt diverses –col·laboració en la documentació, catalogació i registre de col·leccions; tasques de suport a la preparació i muntatge d'una exposició; col·laboració amb els serveis de comunicació o amb els serveis educatius; participació en un projecte d'edició; suport a les tasques de gestió relacionades amb el dia a dia del departament d'un museu, un centre d'art o una galeria, etc– . Com és lògic, els projectes varien en funció dels centres. Abans d'iniciar l'estada de pràctiques, l'estudiant s'entrevista amb el professional del centre de destinació que l'ha de supervisar amb l'objectiu d'establir un primer contacte, acordar les tasques a realitzar i també parlar del calendari i els horaris. Un cop acabat el període de pràctiques, l'estudiant ha de presentar una memòria de l'activitat realitzada.

***Important:** Quan es matricula el mòdul de pràctiques, s'ha d'abonar una assegurança complementària. (Preu de l'assegurança complementària: aprox. 7,55 €)

La UAB, el Departament d'Art i de Musicologia té conveni amb les següents institucions:

Barcelona:

Museu Nacional d'Art de Catalunya www.mnac.cat

Museu d'Arqueologia de Catalunya, MAC <http://www.mac.cat/>

Museu del Disseny de Barcelona

<http://ajuntament.barcelona.cat/museudeldisseny/cat>

Museu d'Història de Barcelona, MUHBA <http://museuhistoria.bcn.cat/>

Arts Santa Mònica <http://www.artssantamonica.cat/inici.aspx>

Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi <http://www.racba.org/>

Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes

<http://www.bcn.cat/monestirpedralbes/ca/index.html>

Agència Catalana de Patrimoni Cultural

http://cultura.gencat.cat/ca/departament/estructura_i_adreces/organismes/dgpc/accio/agencia_patrimoni (Es tracta de fer l'estada de pràctiques a un dels centres pertanyents a l'Agència Catalana de Patrimoni Cultural, vegeu pàgina web).

Arxiu Fotogràfic de Barcelona <http://arxiufotografic.bcn.cat/>

Associació Catalana de Crítics d'Art, ACCA <http://acca.cat/>

A-FAD, Associació d'Artistes i Artesans del Foment de les Arts i del Disseny <http://www.fad.cat/>

Casa Àsia <http://www.casaasia.es/>

Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, CCMA: TV3, Catalunya Ràdio, <http://www.ccma.cat/>

El Born Centre de Cultura <http://elbornculturaaimemoria.barcelona.cat/>

Escola Massana. Centre d'Art i Disseny <http://www.escolamassana.es/>

Filmoteca de Catalunya <http://www.filmoteca.cat/web/>

Fundació Rocamora <http://www.rocamora.es/inicio/>

Fundació Vila Casas <http://www.fundaciovilacasas.com/>

Fundación Docomomo Ibérico Documentación y conservación de la arquitectura y el urbanismo del movimiento moderno <http://www.docomomoiberico.com/>

Galeria Malborough, Barcelona <http://www.galeriamalborough.com/>

Adngaleria <http://www.adngaleria.com/web/pag/home.asp?la=ca>

Galeria Mayoral <http://www.galeriamayoral.com/ca/>

Galeria RocioSantaCruz <http://rociosantacruz.com/ca/>

Hangar.org, Centre de Producció i Recerca d'Arts Visuals, <https://hangar.org/ca/>

Institut Amatller d'Art Hispànic <http://fundacionamatller.org/>

Institut de Cultura de Barcelona (ICUB) <http://barcelonacultura.bcn.cat/webs-de-institut-de-cultura-0> (Es tracta de fer l'estada de pràctiques a un dels centres pertanyents a l' Institut de Cultura de Barcelona, vegeu pàgina web)

Província de Barcelona:

Diputació de Barcelona <http://www.diba.cat/museuslocals/nouwebmuseus/index.html>
(Es tracta de fer l'estada de pràctiques a un dels centres de la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona, vegeu pàgina web)

Museu d'Art de Cerdanyola <http://museudart.blogspot.com.es/>

Museu Tomàs Balvey, Cardedeu <http://www.museudecardedeu.cat/>

Museu de Granollers <http://www.museugranollers.org/index.php>

Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia

<http://www.igualadaturisme.cat/institucio.php>

Museu Comarcal de Manresa <http://www.museudemanresa.cat/>

Museus de Martorell <http://museus.martorell.cat/>

Consorti Museu d'Art Contemporani de Mataró, Col·lecció Bassat

<http://www.bassatgaudimataro.cat/es/>

Museu de Montserrat <http://www.museudemontserrat.com/>

Museu de Sant Cugat <http://www.museu.santcugat.cat/>
ConSORCI de Patrimoni de Sitges <http://www.museusdesitges.com/?lang=ca>
Museu de Terrassa
http://www.terrassa.cat/Front/dist_tercer_n/_y0iURm1ta1COVMRQ7Ji5cFbu5HvPQU_nIQBHpCIAHx2xx1YQlp0mZEQ
Centre de Documentació i Museu Tèxtil, Terrassa <http://www.cdm.t.es/#>
Centre Cultural Terrassa <http://www.fundacioct.cat/>
Museu Episcopal de Vic <http://www.museuepiscopalvic.com/>
Organisme Autònom de Patrimoni Víctor Balaguer, Vilanova i la Geltrú
<http://www.victorbalaguer.cat/?q=ca/node/23>
Museu Monjo, Vilassar de Mar
<http://www.vilassardemar.cat/directori/equipaments/museu-monjo>

Girona:

Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural, ICRPC <http://www.icrpc.cat/>
Fundació Museu del Cinema-Col·lecció Tomàs Mallol
<http://www.museudelcinema.cat/cat/index.php>

Tarragona:

Museu de les Terres de l'Ebre <http://www.museuterresebre.cat/>

Andorra:

Departament de Patrimoni Cultural del Govern d'Andorra
<http://www.cultura.ad/patrimoni>

Avaluació: Informe del tutor del pràctiques: 50 %. Memòria final de pràctiques: 50 %.

Mòdul obligatori 4: Treball de Fi de Màster

9 crèdits ECTS

Coordinador: Jaume Vidal

Es tracta de realitzar al llarg del curs un treball d'investigació original i específic sobre una temàtica lliurement escollida relacionada amb els diversos camps d'estudi del Màster –història i teoria de les arts; gestió i conservació del patrimoni artístic; crítica d'art i difusió de l'art; col·leccionisme i mercat d'art. **El treball serà tutoritzat per un professor permanent del Departament d'Art, o per un professor del Màster.** Per demanar assessorament sobre la temàtica del treball i sobre la seva tutorització, a l'inici del curs l'estudiant podrà demanar consell al coordinador d'aquest mòdul (ahora coordinador del màster), o bé adreçar-se directament a algun dels professors del Departament d'Art que sigui coneixedor de la temàtica sobre la que l'estudiant vol fer el treball. Es pot donar el cas d'un treball que per la seva temàtica abasti dues especialitats, i en aquest cas us podem recomanar fer el treball amb dos tutors.

La data límit d'entrega del treball és el **15 de juliol de 2024**. La defensa oral del treball es realitza durant la primera quinzena de setembre. Per a més informació consulteu la Guia Docent (Web Màster Oficial en Anàlisi i Gestió del Patrimoni Artístic-Pla d'Estudis-Guies Docents).

Avaluació:

Memòria escrita del TFM: 80%

Defensa oral del TFM: 20%

MÒDULS OPTATIUS

Mòdul optatiu 5: Conservació i gestió del patrimoni artístic

10 crèdits ECTS

Coordinadors: Maria Jesús Cabedo (Museu Nacional d'Art de Catalunya) i Jaume Vidal (UAB)

MUSEU NACIONAL PRO: PROFESSIONALS, PROJECTES I PROCESSOS AL MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA



MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

Programa

El programa d'aquest mòdul pren la forma del curs el *Museu Nacional Pro, Professionals, Projectes i Processos al Museu Nacional d'Art de Catalunya*, impartit pels professionals del Museu. L'objectiu d'aquestes classes consisteix a conèixer el Museu des de dins. S'ofereixen eines per comprendre millor el caràcter i la varietat de tasques que realitzen els seus professionals, i també elements per reflexionar sobre el funcionament dels museus com a organitzacions complexes i canviants, i sobre el seu paper en les societats contemporànies.

Dilluns, 2 d'octubre

9.30 – 10.00 h	Benvinguda Jaume Vidal, coordinador del Màster Oficial en Anàlisi i Gestió del Patrimoni Artístic de la UAB Pepe Serra, director del Museu Nacional d'Art de Catalunya
10 – 11.30 h	El projecte del museu Pepe Serra, director del Museu Nacional d'Art de Catalunya
11.30 - 12	Pausa
12 – 12.30 h	Com funcionarà el curs Maria Jesús Cabedo, coordinadora del mòdul Museu Nacional Pro.
12.30 – 13.30 h	Un nou Museu. Tendències a tenir present Guillem d'Efak Fullana, Cap d'Acció Comunitària, programes Públics i Comunicació.

Dimecres, 4 d'octubre

- 9,30 - 10,30 h **D'on venim. Història de les col·leccions i del Palau Nacional**
Albert Estrada-Rius, conservador en cap del Gabinet Numismàtic de Catalunya
- 10.30 a 12 h **El Gabinet Numismàtic de Catalunya. Visita**
Albert Estrada-Rius, conservador en cap del Gabinet Numismàtic de Catalunya
- 12 a 12.30 h Pausa
- 12.30 - 13.30 h **Museum Plus: una eina de gestió de col·leccions**
Neus Conte, responsable de la Unitat de Documentació de Col·leccions

Dimecres, 11 d'octubre

- 9.30 - 10.30 h **La feina d'un conservador: estudi de l'obra d'art. Casos pràctics**
Joan Yeguas, conservador d'Art del Renaixement i Barroc
Eduard Vallès, conservador d'Art Modern i Contemporani
- 10.30 – 11 h Pausa
- 11 - 12 h **Fotografia: una col·lecció en gestació. Visita a la reserva**
Roser Cambray, tècnica de conservació de la col·lecció de Fotografia
- 12 - 13 h **La restauració i conservació preventiva**
Carme Ramells, cap de l'Àrea de Restauració i Conservació Preventiva

Dilluns, 16 d'octubre

- 9.30 - 10.30 h **Els tallers de restauració, laboratori, plató fotogràfic i sala de raigs X. Visita (1er grup)**
Equip de Restauració i Conservació Preventiva
- 10.30 – 11 h Pausa
- 11 - 13.30 h **Els tallers de restauració, laboratori, plató fotogràfic i sala de raigs X. Visita (2n grup)**
Equip de Restauració i Conservació Preventiva

Dimecres, 18 d'octubre

- 9 – 10 h **La feina d'un conservador: funcions i gestió de l'obra d'art**
Gemma Ylla, adjunta de conservació d'Art Romànic
Cèsar Favà, adjunt de conservació d'Art Gòtic
- 10 - 10.30 h Pausa
- 10.30 - 11.30 h **Museografia. Els diferents llenguatges de les sales**

11.30 – 13 h Lluís Alabern, cap de Museografia
La col·lecció d'Art Romànic. Visita
Gemma Ylla, adjunta de conservació d'Art Romànic

Dilluns, 23 d'octubre

9.30 – 11 h **El museu, un espai de creació artística**
Laia Estruch, artista.

11 - 11.30 h Pausa

11.30 – 13 h **La col·lecció d'Art Modern. Visita**
Mariàngels Fondevila, conservadora de la col·lecció d'Art Modern i Contemporani
Eduard Vallès, conservador de la col·lecció d'Art Modern i Contemporani

Dimecres, 25 d'octubre

9.30 - 12.30 h **1a estada amb professionals (opcional)**

Dilluns 30 d'octubre

9.30 - 10.30 h **Accessibilitat i Responsabilitat Social. El museu, amb tothom i per a tothom**
Teresa González, cap del Departament d'Accessibilitat
Coordinador/a de Responsabilitat Social (PENDENT nom)

10.30 – 11 h Pausa

11 - 12.30 h **La col·lecció d'Art Gòtic. Visita**
Cèsar Favà, adjunt de conservació d'Art Gòtic

Dilluns, 6 de novembre

9.30 - 10.30 h **Art Contemporani: una col·lecció per fer**
Àlex Mitrani, tècnic de conservació de la col·lecció d'Art Modern i Contemporani

10.30 – 11 h Pausa

11 - 12 h **El Gabinet de Dibuixos i gravats. Visita**
Francesc Quílez, conservador en cap del Gabinet de Dibuixos i Gravats
Mercè Saura, adjunta de conservació del Gabinet de Dibuixos i Gravats

12 – 13.30 h **La col·lecció de Renaixement i Barroc. Visita**
Joan Yeguas, conservador d'Art del Renaixement i Barroc

Dimecres, 8 de novembre

- 9.30 -10.30 h **Facilitant experiències i aprenentatges**
Sandra Figueras i Esther Fuertes. Departament d' Activitats i Educació
- 10.30 – 11 h Pausa
- 11 - 12h **El Museu, espai de benestar. Les Arts en Salut i el cas pràctic d'Obrint portes** (títol canviat a petició del Guillem)
Norma Vélez. Departament d'Activitats i Educació
Guillem d'Efak Fullana, Cap d'Acció Comunitària, programes Públics i Comunicació.
- 12 -13.30 h **Màrqueting i Gestió de públics** (títol canviat a petició de la Bet)
Elisabet Pueyo, cap de Màrqueting
Maurici Dueñas, tècnic de la Unitat de Gestió de Públic

Dilluns, 13 de novembre

- 9.30 - 10.30 h **Recursos Humans i Serveis Econòmics**
Joan Cirilo, Cap de l'Àrea de Gestió
- 10.30 – 11 h Pausa
- 11 - 13 h **Comunicació, Premsa i Projectes Digitals**
Núria Perales, cap del Departament de Comunicació
Charo Canal, cap de Premsa
Montse Gumà, cap de Projectes Digitals

Dimecres, 15 de novembre

- 9.30 - 10.30 h **Les exposicions temporals**
Susana López, cap de l'Àrea de Registre i Exposicions
- 10.30 – 11 h Pausa
- 11 - 12.30 h **Creació d'un projecte expositiu: Quina Humanitat?**
Àlex Mitrani, tècnic de conservació de la col·lecció d'Art Modern i Contemporani

Dilluns, 20 de novembre

- 9.30 - 12.30 h **2a estada amb professionals (opcional)**

Dimecres, 22 de novembre

- 9.30 - 10.30 h **La funció gerencial del Museu i el Patrocini**
Josep Desquens, administrador
- 10.30 – 11 h Pausa
- 11 – 12.30h **Estratègia de negoci. Lloguer d'espais, turisme i promoció**
Cristina Arellano, cap de Desenvolupament Estratègic de Negoci
- 12.30 - 13.30 h **L'operativa de Seguretat. Visita a la sala de control**
Tomás Rabadán, Cap del Departament de Seguretat

Dilluns, 27 de novembre

- 9.30 - 11.30h **El Centre de Recerca i Coneixement (CREC). Visita a la biblioteca Joaquim Folch i Torres, a l'Arxiu i a Publicacions**
Equip de l'Arxiu, Equip de la Biblioteca Joaquim Folch i Torres, Equip de Publicacions. Professorat:
Pilar Cuerva, cap del Centre de Recerca i Coneixement
Sílvia Redondo, cap de la Biblioteca Joaquim Folch i Torres
Núria Giralt, cap de Publicacions
Yolanda Ruiz, tècnica de la Biblioteca Joaquim Folch i Torres
Sandra Herrera, tècnica de la Biblioteca Joaquim Folch i Torres
Dolors Planells, arxivera
Reme Barbero, arxivera
Susanna Méndez, doctora en Filologia
- 11.30 – 12 h Pausa
- 12 - 13.30 h **El registre d'obres d'art**
Sílvia Tena, cap del Departament de Registre i Gestió de col·leccions

Dimecres, 29 de novembre

- 9.30 - 10.30 h **Explicació i visita a les reserves**
Sílvia Tena, cap del Departament de Registre i Gestió de col·leccions
- 10.30 - 13.30 h **3a estada amb professionals (opcional)**

Dilluns, 11 de desembre

- 9.30 - 12.30 h **La Xarxa de Museus d'Art de Catalunya**
Sessió a realitzar al Museu d'Art de Cerdanyola
Txema Romero, director del Museu d'Art de Cerdanyola
Aina Soler, coordinadora de la Xarxa de Museus

Dimecres, 13 de desembre

9.30 - 10.30 h	El Museu, us espai per a la comunitat David Pablo. Departament d'Activitats i Educació
10.30 – 11 h	Pausa
11 – 13 h	Les infraestructures, el manteniment i la sostenibilitat. Visita a les instal·lacions Xavier Abelló, cap de l'Àrea d'Infraestructures i Serveis Generals Paco Fernández, tècnic de Manteniment d'Instal·lacions de l'Àrea d'Infraestructures i Serveis Generals

Dilluns, 18 de desembre

9,30 – 10,30 h

Els Amics del MNAC

Cristina Martí, directora de la Fundació Amics del Museu

Nacional

10,30 – 11,00 h

Pausa

11.00 – 11,30 h

Cloenda

Jaume Vidal, coordinador del Màster Oficial en Anàlisi i Gestió del Patrimoni Artístic de la UAB

Guillem d'Efak Fullana, Cap d'Acció Comunitària, programes Públics i Comunicació.

Maria Jesús Cabedo, coordinadora del mòdul Museu Nacional Pro.

Avaluació:

Assistència i participació activa a classe: 50 %

L'estudiant ha de desenvolupar un projecte relacionat amb el Museu: 50 %, a presentar al gener de 2024

Mòdul optatiu 6: Crítica, comissariat i difusió de l'art 10 crèdits ECTS

Coordinador: Jaume Vidal Oliveras (UAB)

Fer visible l'art contemporani: la crítica i el comissariat d'exposicions. Aquest mòdul es planteja com un taller sobre la crítica d'art centrat en el comissariat i la gestió d'exposicions d'art. El mòdul conté sessions de tipus teòric, sessions de seminari on professionals del sector expliquen els seus projectes (alguns dels quals es veuran *in situ*) i un projecte pràctic. Aquest projecte consisteix en el disseny i elaboració en comú d'un projecte d'exposició amb material del fons artístic, documental o patrimonial de la UAB. L'exposició tindrà lloc a l'espai d'exposicions de la Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General i s'inaugurarà al públic al finalitzar el curs.

Programa:

1. Presentació del curs. L'ecosistema de l'art i les funcions i models de la crítica de l'art. De la crítica de l'art al comissariat d'exposicions. Encàrrec de dues ressenyes d'exposicions i encàrrec d'un projecte d'exposició. Primer contacte

amb els materials i recursos disponibles per realitzar l'exposició. (Jaume Vidal).
15 de febrer de 2024

2. Noció i pràctica del comissariat (Jaume Vidal i ponent extern). 22 de febrer de 2024

3. Noció i pràctica del comissariat (Ricard Bru). 29 de febrer de 2024

4. Noció i pràctica del comissariat (David G. Torres). 7 de març de 2024

5. Noció i pràctica del comissariat (Jaume Vidal i Teresa Grandas). 14 de març de 2024

6. Lliurament guió de l'exposició suport paper + "PowerPoint" i debat Lliurament ressenyes d'exposicions (Jaume Vidal i Jesús Galdón). 21 de març de 2024

7. Síntesi dels diversos guions d'exposició. Proposta d'encàrrec. Inici de la sol·licitud de préstec de les peces, de les autoritzacions, assegurances i encàrrecs de materials o treballs de muntatge (Jaume Vidal i Jesús Galdón). 4 d'abril de 2024

8. Proposta muntatge. Debat (Jaume Vidal i Jesus Galdón). 11 d'abril de 2024

9. Seguiment exposició. Textos, materials web, dossier de premsa, sol·licituds, tràmits i assegurança (Jaume Vidal) 18 d'abril de 2024

10. Seguiment exposició. Textos, materials web, dossier de premsa, sol·licituds, tràmits i assegurança (Jaume Vidal) 25 d'abril de 2024

11. Com es fa un pressupost? (Jaume Vidal i David Sirvent) 2 de maig de 2024

12. Comunicació i difusió (Jaume Vidal i Inés Martínez-Ribas). 9 de maig de 2024

13. Trasllat, Registre, Muntatge (Jaume Vidal i Jesús Galdón) 16 de maig de 2024

14. Documental i art I (Núria Llorens) 23 de maig de 2024

15. Documental i art II (Núria Llorens) 31 de maig de 2024

16. Com proposar una exposició a una institució? Estratègies i pressupostos (Jaume Vidal i Txema Romero) 6 de juny de 2024

17. Exposicions Virtuals (Marina Carbonell) 13 de juny de 2024

18. Construcció de la versió virtual de l'Exposició (Cristina Navarro) 20 juny 2024

19. Desmuntatge de l'exposició (Jaume Vidal) 27 de juny de 2024

Avaluació:

Entrega de projectes individuals: 30%

Elaboració del treball corresponent a la realització del projecte expositiu portat a terme conjuntament pels alumnes i coordinat pel coordinador del mòdul: 50%

Assistència i participació activa a classe: 20%

Mòdul optatiu 7: Art i comerç

10 crèdits ECTS

Coordinador: Bonaventura Bassegoda (UAB)

Aquest mòdul es proposa oferir unes nocions bàsiques a l'entorn del funcionament del mercat i el col·leccionisme dels objectes artístics de valor patrimonial. Hi ha una part del mòdul de caràcter més històric que intenta explicar els mecanismes que han configurat el col·leccionisme d'art i els museus a Catalunya des del segle XIX fins a l'actualitat amb tres sessions a càrrec de B. Bassegoda i una més sobre l'evolució de les galeries d'art a càrrec de F. Fontbona. La resta de les sessions tenen un caràcter més obert i d'orientació professional. S'expliquen uns casos pràctics de presentació i disseny d'un projecte expositiu d'art antic (M. Carbonell) i una altra sobre el funcionament de la Junta de Qualificació i l'Institut Amatller (S. Alcolea). Es preveu la participació de diversos professionals relacionats amb el mercat i el col·leccionisme: tres antiquaris (Artur Ramon, Albert Martí Palau i Horacio Pérez Hita), una experta en el mercat de l'art contemporani (V. Porcel), un professional d'una casa de subhastes (J. Carreras), un estudiós i col·leccionista (V.Furió) i un mosso d'Esquadra de la unitat de Patrimoni (P.Canal). El curs es completa amb quatre visites, al Museu de Sitges (I. Domènech), al Museu Marés, a l'Arxiu del Pi, i amb un taller pràctic a la Fundació Miró per conèixer els protocols de certificació d'autenticitat de les obres gràfiques de Miró (Elena Escolar).

1. L'estudi del fenomen col·leccionista. Estat de la qüestió a Catalunya. B. Bassegoda. 6 de febrer de 2024
2. Les exposicions d'art retrospectiu i el desenvolupament de la Història de l'Art als segles XIX i XX. B. Bassegoda. 13 de febrer de 2024.
3. El col·leccionisme com experiència d'estudi. La col·lecció Furió de gravat antic. Vicenç Furió (Professor del Departament d'Història de l'Art de la Universitat de Barcelona) 20 de febrer de 2024.
4. El mercat i les galeries d'art a Barcelona dels orígens fins al segle XX. Francesc Fontbona (Historiador de l'Art. Institut d'Estudis Catalans). 27 de febrer de 2024.
5. Les vendes en subhastes públiques. L'experiència de la casa Balclis. Jordi Carreras (Balclis, Barcelona). 5 de març de 2024. La sessió serà a Balclis.
6. La Junta de Qualificació, Valoració i Exportació de Béns del Patrimoni Cultural de Catalunya i l'adquisició d'objectes artístics mobles per al patrimoni públic. (Segona Part) La tasca de l'Institut Amatller d'Art Hispànic. Santiago Alcolea. 12 de març de 2024. La sessió serà a l'Institut Amatller.

7. L'elaboració d'un projecte expositiu d'art d'alta època. Estudi de casos. Marià Carbonell. 19 de març de 2024.
8. La persecució dels delictes contra el patrimoni artístic i arqueològic. Pere Canal (Unitat central de Patrimoni Històric. Mossos d'Esquadra, Generalitat de Catalunya). 2 d'abril de 2024.
9. El mercat de l'art contemporani. Les grans fires internacionals d'art. Violant Porcel (Galerista). 9 d'abril de 2024.
10. El mercat de l'art, de l'àmbit local a la globalització. Valors segurs i impostures. Marià Carbonell. 16 d'abril de 2024.
11. L'ofici d'antiquari. Artur Ramon (Artur Ramon Art) 30 d'abril de 2024. La sessió serà a la Galeria Artur Ramon, Barcelona.
12. El mercat de les obres d'art sobre paper. Albert Martí Palau. (Palau Antiguitats). 7 de maig de 2024. La sessió serà a Palau Antiguitats. Barcelona.
13. El peritatge de les obres d'art. El cas de l'obra de Joan Miró. Elena Escolar (Conservadora de la Fundació Joan Miró). 14 de maig de 2024. La sessió serà a la Fundació Miró.
14. Visita la galeria de marcs d'Horacio Pérez Hita. 21 de maig de 2024.
15. Visita a l'Arxiu i a la Basílica del Pi de Barcelona. Jordi Sacases, Arxiver. 28 de maig de 2024.
16. Visita al Museu Marés. B. Bassegoda. 4 de juny de 2024.
17. Visita al Museu de Sitges. Ignasi Domènech, cap de col·leccions dels Museus de Sitges. 11 de juny de 2024.
18. La formació del sistema dels museus públics i dels museus diocesans de Catalunya B. Bassegoda. 18 de juny de 2024.

Avaluació :

Entrega d'un treballs individual : 50%

Tutories de seguiment del treball: 30%

Assistència i participació activa a classe: 20%

El treball, breu, ha de demostrar la capacitat de l'alumne per desenvolupar coneixement i capacitats a l'entorn d'aquests temes. Pot ser un estudi sobre un col·leccionista, un museu, una galeria, un antiquari; o també un exercici pràctic de catalogació i taxació d'una obra d'art, o de gestió d'un tema legal o promocional en relació a una peça o col·lecció, etc. El tema escollit caldrà determinar-lo de comú acord entre el coordinador del mòdul i l'alumne el més aviat possible un cop iniciades les classes.
